

ELÄKETURVAKESKUS

KALEVANKATU 6 - 00100 HELSINKI 10
Puhelin (vaihde) 642511 Postisiirto 120811-5
Liikepankit Osuuspankit Säästöpankit tili 5041-6

Yleiskirje n:o 23/72

9.10.1972

Työeläkelaitoksille

Eduskunnalle on kuluvan lokakuun 6 päivänä annettu hallituksen esitys laeiksi työntekijäin eläkelain, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain, maatalousyrittäjien eläkelain ja yrittäjien eläkelain muuttamisesta. Muutosehdotuksen oleellisimman sisällön muodostaa osaeläkkeenä myönnettävä työkyvyttömyyseläke, joka on tarkoitettu sisällyttää edellä mainittuihin eläkelakeihin. Osaeläkkeeseen olisi esityksen mukaan oikeutettu henkilö, jonka työkyky on alentunut vähintään kahdella viidenneksellä mutta vähemmän kuin kolmella viidenneksellä. Työkyvyttömyysasteen ylittäessä viimeksi mainitun rajan, henkilöllä on oikeus täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen. Samassa yhteydessä ehdotetaan muutettavaksi työkyvyttömyyden määritelmää siten, että siinä sosiaalisilla tekijöillä olisi aikaisempaa merkittävämpi osuus.

TEL 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa oleva markkamäärä, joka koskee lain soveltamispiirin määrittelyä, ehdotetaan alennettavaksi puoleen nykyisestään eli n. 160 markkaan kuukaudessa vuoden 1972 tasossa. Tällä pyrittäisiin lähinnä korjaamaan eräiden "väliinputoajaryhmien" asemaa.

Niin ikään muutosesityksessä on ehdotettu selvennettäväksi eläkkeen alkamisajankohtaa koskevia säännöksiä.

Osaeläkejärjestelmän liittäminen työeläkelainsäädäntöön aiheuttaisi myös yhteensovitus säännösten muuttamista, mitä koskevat ehdotukset on sisällytetty hallituksen esitykseen.

MYEL:ia ehdotetaan selvennettäväksi siten, että lain 6 §:n 4 momentin säännös koskisi myös Ahvenanmaan maakuntalain mukaista pellonvaraus sopimusta. Lisäksi ehdotetaan, että maatalousyrittäjän sellainen perheen-

jäsen, jolle ei makseta palkkaa, voitaisiin vapaaehtoisesti liittää MYEL:n piiriin.

Esitykseen sisältyy lisäksi joukko teknisluonteisia muutosehdotuksia, jotka enimmäkseen aiheutuvat osaeläkkeestä.

Lakien voimaantuloajankohdaksi esitetään tammikuun 1 päivää 1973.

Esityksen yksityiskohtainen sisältö ilmenee oheisesta liitteestä.

ELÄKETURVAKESKUS

Aarre Metso

Lauri Koivusalo

Liite: jäljennös hallituksen esityksestä

J.LKo.UBS

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi työntekijäin eläkelain, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain, maatalousyrittäjien eläkelain ja yrittäjien eläkelain sekä invalidiurahelain muuttamisesta.

Työeläkelakien voimassa olevien säännösten mukaan työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytyksenä on, että vakuutettu sairauden, vian tai vamman takia on tullut kykenemättömäksi entiseen työhönsä tai muuhun hänelle sopivaan ja kohtuullisen toimeentulon turvaavaan työhön. Jollei hän täytä näitä vaatimuksia, ei hänelle voida laissa säädettyjen vähimmäisehtojen mukaan myöntää minkäänlaista työkyvyttömyyseläkettä. Tämä on puute, jonka merkitys kasvaa sitä mukaa kuin työeläkkeet suurenevät. Varsinkin iäkkäillä vakuutetuilla voi ansiokyvyn heiketessä esiintyä tarvetta osaeläkkeen saamiseen, vaikkei työkyky ole siinä määrin alentunut, että olisi oikeutta täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen. Osaeläkejärjestelmä edistäisi myös viime vuosina yhä tärkeämmäksi muodostunutta kuntoutustoimintaa, ja muutoinkin se lisäisi joustamismahdollisuuksia työeläkelakeja toimeenpantaessa.

Edellä sanotun perusteella ja kun otetaan huomioon myös eräiden keskeisten työmarkkinajärjestöjen viime maaliskuussa tekemä sopimus työehtosopimusratkaisuun liittyvistä sosiaalisista ja muista järjestelyistä, ehdotetaan osaeläkkeen sisällyttämistä työeläkelakien mukaiseen eläketurvaan. Kansaneläkejärjestelmään osaeläke soveltuu huonosti, eikä se siinä ole samassa määrin tarpeenkaan kuin työeläkejärjestelmässä. Sen vuoksi kansaneläkelakia ei tässä yhteydessä ehdoteta muutettavaksi. — Sanotussa työmarkkinajärjestöjen sopimuksessa on edellytetty myös työntekijäin eläkelain soveltamisalan laajentamista sellaisten työsuhteiden osalta, joista saatu palkka ei täytä lain 1 §:n nykyisiä vähimmäisvaatimuksia. Tämäkin muutos ehdotetaan tässä toteutettavaksi.

Osaeläkkeen saamisen edellytykseksi ehdotetaan työkyvyn alentumista vähintään kahdella viidenneksellä. Tämä alentumisen aste on valittu ottaen huomioon toisaalta, ettei aivan vähäinen työkyvyn alentuminen saisi muodostaa

oikeutta eläkkeeseen, koska siitä helposti syntyisi soveltamisvaikeuksia, ja toisaalta, että pitäisi olla jonkin verran liikkumavaraa osaeläkkeen ja täyden työkyvyttömyyseläkkeen välillä. Viimeksi mainitun eläkkeen myöntäminen edellyttää tätä nykyä käytännössä työkyvyn alentumista kolmella viidenneksellä, eikä ole tarkoitus muuttaa tätä käytäntöä ankaramaksi.

Työntekijäin eläkelain (TEL) 4 §:n 3 momenttiin sisältyvää työkyvyttömyyden määritelmää ehdotetaan muutettavaksi niin, että se peittäisi myös osaeläkkeen saamisen edellytykset. Samalla selvennettäisiin tässä lainkohdassa nykyisin käytettyjä sanontoja säätämällä, että työkyvyn alentumista arvioitaessa otetaan huomioon työntekijän jäljellä oleva kyky hankkia itselleen ansiotuloja saatavissa olevalla sellaisella työllä, jonka suorittamista voidaan häneltä kohtuudella edellyttää silmällä pitäen hänen koulutustaan, aikaisempaa toimintaansa, ikäänsä ja asumisolosuhteitaan sekä näihin verrattavia muita seikkoja. Sellaisissa tapauksissa, joissa työntekijän sairaus, vika tai vamma sinänsä jatkuu, mutta sen vaikutus työkykyyn vaihtelee esimerkiksi vuodenaikojen mukaan, olisi työkyvyn alentumista arvioitaessa otettava huomioon vuotuinen ansio. Niin ikään selvennettäisiin, että työkyvyttömyyseläke myönnetään kalenterikuukauden alusta.

Säännökset työkyvyttömyyseläkkeen suuruudesta ehdotetaan sisällytettäväksi TEL:n uuteen 5 b §:ään. Täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruus määrättäisiin soveltaen vastaavasti, mitä TEL 5 ja 5 a §:ssä on vanhuuseläkkeestä säädetty. Osaeläkkeen suuruus olisi puolet täyden eläkkeen määrästä. Kun kuitenkin TEL:n voimaantulovaiheen aikana täydet eläkkeet ovat TEL 5 a §:n säännösten mukaan yleensä vain 22 %:n tasoisia, korotettaisiin tätä tasoa osaeläkettä määrättäessä niin, että osaeläke olisi vastaavissa tapauksissa 19 %:n tasoa. Tämä

korotus kompensoisi samalla sitä, ettei osaeläkettä liitetä myös kansaneläkejärjestelmään.

Työkyvyttömyyseläkkeen saajan työkyvyn muuttuessa olisi TEL 5 b §:n mukaan eläkkeen määrää tarkistettava, mikäli muutoksen voitaisiin arvioida jäävän voimaan ainakin vuoden ajaksi. Tämä rajoitus ei kuitenkaan estäisi päättämästä työkyvyttömyyseläkettä lakkautettaessa, että eläkettä maksetaan osaeläkkeenä määrättyä vuotta lyhyemmältäkin ajalta. Eläkkeen määrää tarkistettaessa ei eläkettä alennettaisi ajalta, jolla sitä on jo suoritettu, eikä korotettaisi takautuvasti kuutta kuukautta pitemmältä ajalta.

Voimassa olevien säännösten mukaan aika, jona työntekijä on ollut työkyvyttömyyseläkkeellä, luetaan eläkkeeseen oikeuttavaksi palveluajaksi, mikäli työkyvyttömyyseläke on niin sanottu täysitehoinen eläke, jota määrättäessä on otettu huomioon myös aika työkyvyttömyyden alkamisesta eläkeiän saavuttamiseen tai sitä vastaava ansio. Osaeläkkeen liittyessä eläketurvaan muodostuu ansiotyön tekeminen eläkkeellä ollessa entistä tavallisemmaksi. Jotta tällaisissa tapauksissa samaa aikaa ei luettaisi kahden kertaan eläkkeeseen oikeuttavaksi, ehdotetaan TEL 6 §:n 1 momenttia muutettavaksi niin, ettei eläkkeeseen oikeuttavaksi lueta aikaa, jonka työntekijä on ollut työsuhteessa saadessaan täysitehoista työkyvyttömyyseläkettä.

TEL 8 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että osaeläkkeen yhteensovituksessa noudatettaisiin yleisiä, vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeitä koskevia säännöksiä sillä erotuksella, että yhteensovitusraja määrättäisiin ottamalla yhteensovitusperusteesta 30 % tai, jos eläkkeeseen sisältyy lapsikorotus, 33 %. Tästä määrästä ei tehtäisi mitään kansaneläkettä vastaavaa vähennystä, sillä lähtökohtana olisi, ettei osaeläkkeen saajalle ole myönnetty kansaneläkettä.

Edellä ehdotettujen, osaeläkettä koskevien muutosten johdosta ehdotetaan myös eräitä lähinnä teknillistä laatua olevia muutoksia TEL 2 §:n 2 momenttiin, 4 c §:ään, 7 §:n 1 momenttiin, 7 a §:n 1 momenttiin ja 8 a §:n 2 momenttiin.

TEL 1 §:n säännösten mukaan lain soveltamispiiriin kuuluu eräin poikkeuksin työntekijä, jonka työsuhte on jatkunut yhdenjaksoisesti vähintään kuukauden. Soveltamisalan ulkopuolelle jää kuitenkin työntekijä, jonka työansio voidaan arvioida keskimäärin pienemmäksi

kuin TEL 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu määrä, tällä hetkellä 313,10 markkaa kuukaudessa, jollei hänen säännöllinen työaikansa ole vähintään 20 tuntia viikossa. Käytännössä esiintyy tilanteita, joissa työntekijä tekee työtä useille työnantajille työansion ja viikko työajan jäädessä kussakin työsuhteessa erikseen alle edellä mainittujen vähimmäismäärien, jolloin työntekijä tästä johtuen jää vaille eläketurvaa. Asian korjaamiseksi ehdotetaan työansion sanotun vähimmäismäärän alentamista puoleen nykyisestä. Koska tästä muutoksesta ei kuitenkaan saisi seurata pakollisen yrittäjävakuutuksen soveltamisalan laajentumista, ehdotetaan yrittäjien eläkelain 1 §:n 3 momentin 2 kohtaa vastaavasti muutettavaksi.

TEL 4 §:n 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että vanhuuseläke myönnetään aikaisintaan sen hakemista seuraavan kuukauden alusta. Vastaavanlainen säännös on jo nykyään lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelaisissa samoin kuin maatalousyrittäjien eläkelaisissa ja yrittäjien eläkelaisissa. Muutos aiheuttaa korjauksen myös TEL 5 §:n 2 momentin säännökseen.

TEL:n yhteensovitusnäköksiä ehdotetaan myös muutettaviksi siten, että tapaturmaan tai sotilasvamman perustuva korvaus, jota työntekijä on välittömästi ennen eläketapahtumaa saanut vähintään 3 vuoden ajan, ei missään tapauksessa vähentäisi eläkettä. Nykyiset säännökset voivat näet aiheuttaa eläkkeen vähennyksen silloin, kun eläkkeen perusteena oleva palkka on alhainen. Muutosta varten olisi korjattava TEL 8 §:n 3 momenttia ja lisättävä samaan pykälään uusi 6 momentti.

TEL:iin ehdotettuja muutoksia vastaavat osaeläkettä koskevat muutokset ehdotetaan tehtäväksi myös lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelakiin, maatalousyrittäjien eläkelakiin ja yrittäjien eläkelakiin.

Samalla ehdotetaan maatalousyrittäjien eläkelain 6 §:n 4 momentin säännöstä selvennettäväksi siten, että siitä ilmenee säännöksen koskevan myös Ahvenanmaan maakuntalain mukaista pellonvarauspöytäkirjasta. Niin ikään ehdotetaan maatalousyrittäjien eläkelain 11 §:ään lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan maatilatalouden työhön osallistuva sellainen perheenjäsen, jolle ei makseta palkkaa ja joka sen vuoksi ei kuulu pakollisen vakuutuksen piiriin, voidaan vapaaehtoisesti liittää vakuutukseen, jolloin hänen vakuutusmaksunsa laskeaan yrittäjien eläkelaisissa säädetyllä tavalla.

Tällainen vapaaehtoinen vakuutus voitaisiin myöntää takautuvasti vuoden 1973 alusta, jos sitä koskeva hakemus on tehty samman vuoden loppuun mennessä.

Osaeläkkeen lisääminen työeläkejärjestelmään tekee tarpeelliseksi tarkistaa invaliidirahalain säännöksiä. Päällekkäisten etuuksien välttämiseksi lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että invaliidirahaa määrättäessä olisi vamman johdosta suoritettavat eläkkeet, elinkorot tai muut korvaukset otettava huomioon, ei kuitenkaan kuoleman johdosta invalidille suoritettavaa eläkettä. Muutos merkitsee sitä, että osaeläkkeenä myönnetty työkyvyttömyyseläke vaikuttaisi invaliidirahan määrään.

Uudet säännökset ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1973. Vakuutella olisi oikeus uusien säännösten mukaiseen osaeläkkeeseen myös siinä tapauksessa, että työkyvyn alentuminen on tapahtunut ennen säännösten voimaantuloa.

Maatalousyrittäjien eläkelain ja yrittäjien eläkelain tullessa voimaan vuonna 1970 jouduttiin lakien mukaisesti ottamaan vakuutukseen myös sellaiset maatalousyrittäjät ja yrittäjät, joiden sanottujen lakien mukainen toiminta täytti laeissa säädetty edellytykset, mutta jotka jo saivat muun lain tai julkisen eläkesäännön mukaista työkyvyttömyyseläkettä. Ehdotetut uudet säännökset eivät vaikuttaisi muuttavasti näihin vakuutusuhteisiin.

Invaliidirahalain muutos ei vaikuttaisi niiden invalidien asemaan, joiden vamma on saatu ennen muutoksen voimaantuloa.

Ehdotettujen muutosten arvioidaan aiheuttavan työeläkejärjestelmälle lähivuosina lisäkustannuksia kymmenen miljoonaa markkaa vuodessa eli suunnilleen 0.1 % vakuutettujen työstä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki

työntekijän eläkelain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijän eläkelain (395/61) 1 §:n 1 momentin 2 kohta, 2 §:n 2 momentti, 4 §:n 2 ja 3 momentti, 4 c ja 5 §, 6 §:n 1 momentti, 7 §:n 1 momentti, 7 a §:n 1 momentti, 8 §:n 2 ja 3 momentti ja 8 a §:n 2 momentti, näistä 1 §:n 1 momentin 2 kohta, 4 c §, 7 a §:n 1 momentti, 8 §:n 2 momentti ja 8 a §:n 2 momentti sellaisina kuin ne ovat 18 päivänä kesäkuuta 1971 annetussa laissa (500/71), 2 §:n 2 momentti, 6 §:n 1 momentti ja 7 §:n 1 momentti sellaisina kuin ne ovat 30 päivänä joulukuuta 1965 annetussa laissa (707/65), 4 §:n 2 ja 3 momentti sellaisina kuin ne ovat 16 päivänä joulukuuta 1966 annetussa laissa (639/66), 5 § sellaisena kuin se on muutettuna 30 päivänä joulukuuta 1964 ja 16 päivänä joulukuuta 1966 annetuilla laeilla (696/64 ja 639/66) ja 8 §:n 3 momentti sellaisena kuin se on 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetussa laissa (469/69), sekä *lisätään* lakiin uusi 5 b § ja 8 §:ään uusi 6 momentti, jolloin entinen 6 momentti siirtyy 7 momentiksi, seuraavasti:

1 §.

Työnantaja on velvollinen järjestämään ja kustantamaan tämän lain mukaiset vähimmäisehdot täyttävän eläketurvan jokaiselle työntekijälleen, jonka työsuhde on jatkunut yhdenjaksoisesti vähintään kuukauden. Laki ei kuitenkaan koske työsuhdetta:

2) jossa työansio voidaan arvioida keskimäärin pienemmäksi kuin 90 markaksi kuukaudessa, kuitenkin siten, että työsuhde, jossa säännöllinen työaika on vähintään 20 tuntia viikossa, on työansion määrästä riippumatta tämän lain alainen;

2 §.

Työsuhteen katsotaan tätä lakia sovellettaessa päättyneen sen päivän lopussa, jolta sen perusteella viimeksi maksettiin palkkaa ennen työsuhteen katkeamista tai 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua työkyvyttömyyden alkamista. Jos työntekijä jatkaa työntekoa sanotun työkyvyttömyyden alkamisen jälkeen, katsotaan hänen olevan uudessa työsuhteessa. Jos 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua edellytyksiä työsuhteen kuulumiselle lain piiriin lakkaavat olemasta voimassa työsuhteen vielä jatkuessa, katsotaan työsuhde päättyneeksi jo silloin, kun työnantaja on tehnyt muutosta koskevan ilmoi-

tuksen eläkelaitokselle. Mikäli sanotut edellytykset myöhemmin uudelleen tulevat voimaan, menetellään niin kuin uusi työsuhde olisi silloin alkanut. Aikaa, jona työntekijä on asevelvollisena suorittanut palvelusta vakinaisessa väessä, ei lueta työsuhteen jatkumisaikaan.

4 §.

Oikeus saada vanhuuseläkettä on työntekijällä hänen täytettyään 65 vuotta, edellyttäen, ettei hän enää ole tämän lain alaisessa työsuhhteessa. Eläke myönnetään kuitenkin aikaisintaan sen kuukauden alusta, joka lähinnä seuraa eläkkeen hakemista.

Oikeus saada työkyvyttömyyseläkettä on työntekijällä, jonka työkyvyn voidaan sairauden, vian tai vamman johdosta arvioida, kun otetaan huomioon myös jo kulunut aika, olevan yhdenjaksoisesti ainakin vuoden ajan alentunut vähintään kahdella viidenneksellä. Työkyvyn alentumista arviotaessa otetaan huomioon työntekijän jäljellä oleva kyky hankkia itselleen ansiotuloja saatavissa olevalla sellaisella työllä, jonka suorittamista voidaan häneltä kohtuudella edellyttää silmällä pitäen hänen koulutustaan, aikaisempaa toimintaansa, ikäänsä ja asumisolosuhteitaan sekä näihin verrattavia muita seikkoja. Työkyvyn vaihdellessa otetaan huomioon vuotuinen ansio. Työkyvyttömyyseläkettä suoritetaan sitä kuukautta lähinnä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana oikeus eläkkeen saamiseen on syntynyt, ei kuitenkaan takautuvasti pitemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemista seuraavaa kuukautta edeltäneen vuoden ajalta. Jos työntekijälle myönnetään eläkettä takautuvasti, suoritetaan, mikäli hänelle on maksettu samalta ajalta päivärahaa saman työkyvyttömyyden johdosta sairausvakuutuslain nojalla, päivärahaa vastaava osa eläkkeestä sairausvakuutusrahastolle. Työkyvyttömyyseläke lakkautetaan, kun eläkkeensaajan työkyky on siinä määrin palautunut, ettei hän enää täytä eläkkeen saamisen edellytyksiä. Työkyvyttömyyseläkkeen saajan täytessä vanhuuseläkkeen saamiseen oikeuttavan iän muuttuu työkyvyttömyyseläke vanhuuseläkkeeksi.

4 c §.

Oikeus saada työttömyyseläkettä on 60 vuotta täyttäneellä työntekijällä, joka työvoima-

viranomaisen antamalla todistuksella osoittaa, että hän on 52 viimeksi kuluneen viikon aikana saanut valtakunnallisista työttömyyskassoista annetun lain (125/34, 328/60) mukaista päiväavustusta tai työllisyyslain (946/71) mukaista työttömyyskorvausta yhteensä vähintään 200 päivältä ja että hänelle ei voida osoittaa sellaista työtä, jonka vastaanottamisesta hän ei voi kieltäytyä menettämättä oikeuttaan työttömyyskorvaukseen. Työttömyyseläkkeestä ja työttömyyseläkkeen saajasta on jäljempänä mainituin poikkeuksin soveltuvin osin muutoin voimassa, mitä työkyvyttömyyseläkkeestä ja sen saajasta on säädetty.

Eläkettä suoritetaan sen kalenterikuukauden alusta lukien, joka ensiksi alkaa sen jälkeen, kun kaksi kuukautta on kulunut 1 momentissa tarkoitetun todistuksen antamisesta. Eläkettä ei kuitenkaan ilman pätevää syytä suoriteta takautuvasti kuutta kuukautta pitemmältä ajalta ennen sen hakemista seuraavaa kuukautta.

Työttömyyseläke on yhtä suuri kuin se tämän lain mukainen työkyvyttömyyseläke, joka työntekijälle olisi myönnetty, jos hänellä työttömäksi joutuessaan olisi oikeus täyden työkyvyttömyyseläkkeen saamiseen. Eläkettä määritettäessä työntekijän katsotaan joutuneen työttömäksi sinä päivänä, jolta hänelle on ensimmäisen kerran suoritettu 1 momentissa tarkoitettuna aikana päiväavustusta tai työttömyyskorvausta.

Työttömyyseläke myönnetään toistaiseksi. Eläke lakkaa ilman eri päätöstä kuuden kuukauden tai asetuksella säädetyn pitemmän ajan kuluttua työvoimaviranomaisen todistuksen antamisesta lukien, jollei eläkelaitokselle sitä ennen ole toimitettu työvoimaviranomaisen antamaa uutta todistusta siitä, ettei eläkkeensaajalle voida osoittaa 1 momentissa tarkoitettua työtä. Jos eläkkeen lakkaamisen jälkeen työttömyys jatkuu tai alkaa uudelleen, eläkettä ryhdytään maksamaan samojen perusteiden mukaan kuin aikaisempaakin eläkettä, mikäli eläkkeen lakkaamisesta ei ole kulunut kahta vuotta pitempää aikaa. Tällöin 1 momenttia sovellettaessa eläkkeellölon aika rinnastetaan korvauspäiviin. Jos todistuksesta käy ilmi, ettei hakijalle ole väliaikana maksettu työttömyysavustusta tai -korvausta, eläkettä suoritetaan todistuksen antamista seuraavan kuukauden alusta.

Jos työntekijä tulee työttömyyseläkettä saadessaan 4 §:n 3 momentissa edellytetyllä tavalla pitkäaikaisesti työkyvyttömäksi, eläke muutetaan hakemuksesta työkyvyttömyyseläk-

keeksi lähinnä seuraavasta mahdollisesta eräntymispäivästä. Täysi työkyvyttömyyseläke määrätään tällöin maksetun työttömyyseläkkeen suuruiseksi.

5 §.

Vanhuuseläkkeen määrä on jokaiselta täydeltä eläkkeeseen oikeuttavalta palvelusajan kuukaudesta 1/12 prosenttia eläkkeen perusteena olevan palkan määrästä. Jos eläkkeensaaja on syntynyt vuonna 1916 tai sitä ennen, korotetaan näin laskettua eläkettä siltä osin, kuin se perustuu 30 päivän kesäkuuta 1962 jälkeen tapahtuneeseen palvelukseen, seuraavien prosenttilukujen mukaisesti:

Syntymävuosi	Korotusprosentti
1916	3
1915	6
1914	9
1913	13
1912	17
1911	21
1910	27
1909	33
1908	41
1907	50
1906	61
1905	75
1904	93
1903	117
1902	147
1901	183
1900	225
1899	275
1898	347
1897	470

Jos vanhuuseläke myönnetään muusta ajankohdasta kuin eläkeiän saavuttamista seuraavan kuukauden alusta, muutetaan eläkkeen määrää alkamisajasta riippuen laskemalla määrä vaakuutusmatemaattisia periaatteita noudattaen siten kuin sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö määrää.

5 b §.

Työkyvyttömyyseläke myönnetään joko täytenä eläkkeenä tai osaeläkkeenä. Täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruus määrätään 5 ja 5 a §:n mukaan ja se myönnetään työntekijälle, jonka työkyvyn on 4 §:n 3 momentin mukaisesti arvioitu olevan ainakin vuoden ajan alentunut vähintään kolmella viidenneksellä. Muussa tapauksessa eläke on puolet edellä tarkoitettusta määrästä. Kuitenkin ennen 1 päivää heinäkuuta 1935 syntyneen työntekijän osaeläke

lasketaan soveltaen 5 a §:ää siten muunnettuna, että syntymävuosirajan 1919 asemesta käytetään rajana vuotta 1935 ja prosenttiluvun 22 asemesta prosenttilukua 38.

Jos työkyvyttömyyseläkkeen saajan työkyky muuttuu siten, että muutoksella 1 momentin mukaan on vaikutusta eläkkeen suuruuteen ja jos muutoksen, kun otetaan huomioon myös jo kulunut aika voidaan arvioida jäävän pysyväksi ainakin vuoden ajaksi, tarkistetaan eläkkeen määrä eläkkeensaajan hakemuksesta tai eläkelaitoksen aloitteesta muutosta lähinnä seuraavan kuukauden alusta. Eläkettä ei kuitenkaan alenneta ajalta, jolta sitä on jo suoritettu, eikä koroteta pitemmältä ajalta kuin eläkkeensaajan tarkistushakemusta tai eläkelaitoksen tarkistus-toimenpiteisiin ryhtymistä lähinnä seuraavaa kalenterikuukautta edeltäneiltä kuukaudelta.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa on säädetty, voidaan työkyvyttömyyseläkettä lakkautettaessa päättää, että eläkettä maksetaan osaeläkkeenä määrättyä vuotta lyhyemmältäkin ajalta.

6 §.

Eläkkeeseen oikeuttavaksi palvelusajaksi luetaan kunkin työsuhteen osalta aika, jonka työsuhte 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu aika mukaan luettuna on jatkunut työntekijän täytettyä 23 vuotta. Tällöin ei kuitenkaan oteta huomioon aikaa, jolta työntekijä työsuhteessa ollessaan on saanut laissa säädettyä tai julkisen eläkesäännön mukaista työ- tai virkasuhteeseen taikka yrittäjätoimintaan perustuvaa sellaista työkyvyttömyyseläkettä, jonka suuruutta määrättäessä on otettu huomioon eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio.

7 §.

Eläkkeen perusteena oleva palkka määrätään kunkin työsuhteen osalta erikseen valitsemalla enintään neljästä viimeisestä kalenterivuodesta, jona työsuhte on jatkunut, ne kaksi vuotta, joiden 9 §:n mukaisesti tarkistettujen työansioiden keskimäärä kuukautta kohden on suurin, ja laskemalla tämän jälkeen näiden vuosien edellä sanotulla tavalla tarkistettujen, yhteenlaskettujen ansioiden keskimäärä kuukautta kohden. Jos työsuhte on jatkunut useamman kuin kahden kalenterivuoden aikana, sitä kalenterivuotta, jona työsuhte alkoi, ei kuitenkaan oteta huomioon eläkkeen perusteena olevaa

palkkaa määrättäessä, ellei työsuhde sinä vuotena ole jatkunut vähintään kuutta kuukautta. Milloin työsuhde on jatkunut vain yhden kalenterivuoden aikana, eläkkeen perusteena olevana palkkana käytetään saatujen työansioiden keskimäärää kuukautta kohden. Eläkkeen perusteena olevaa palkkaa määrättäessä ei kuitenkaan oteta huomioon aikaa, jolta työntekijä on saanut 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua työkyvyttömyyseläkettä.

7 a §.

Perhe-eläke on, jos edunsaajia on vähintään kolme, yhtä suuri kuin se tämän lain vähimmäisehtojen mukainen vanhuuseläke tai täysi työkyvyttömyyseläke, jota edunjättäjä kuollessaan sai, tai, jollei hän silloin saanut mainittua eläkettä, joka olisi hänelle myönnetty, jos hänellä kuolinhetkellään olisi ollut oikeus täyden työkyvyttömyyseläkkeen saamiseen. Eläkkeen määrää laskettaessa ei kuitenkaan oteta huomioon 5 §:n 2 momentin eikä 7 c §:n mukaista korotusta edunjättäjän eläkkeeseen eikä myöskään edunjättäjän eläkkeestä mahdollisesti tehtävää 8 §:n mukaista vähennystä. Jos edunsaajia on kaksi, suoritetaan edellä mainitusta perhe-eläkkeestä kolme neljänestä, ja jos edunsaajia on yksi, puolet.

8 §.

Yhteensovitusraja lasketaan ottamalla yhteensovitusperusteesta, joka 3 momentissa säädettyin poikkeuksin on korkein peruseläkkeen perusteena oleva palkka, 60 prosenttia ja vähentämällä tästä määrä, joka on yhtä suuri kuin yksinäisen lapsettoman henkilön kansaneläkkeen perusosan ja täysimääräisen tukiosan yhteenlaskettu määrä kansaneläkelain 27 §:ssä tarkoitettussa kolmannessa kuntaryhmässä. Jos eläkkeeseen sisältyy 7 c §:n mukainen lapsikorotus, lasketaan yhteensovitusraja ottamalla yhteensovitusperusteesta 66 prosenttia ja vähentämällä siitä kansaneläkkeen perusosa. Yhteensovitusrajaa laskettaessa otetaan kansaneläkettä vastaavana vähennyksenä kuitenkin huomioon enintään 30 prosenttia yhteensovitusperusteesta. Osa-eläkkeenä myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä yhteensovitettaessa lasketaan yhteensovitusraja ottamalla yhteensovitusperusteesta 30 prosenttia tai, jos eläkkeeseen sisältyy 7 c §:n mukainen lapsikorotus, 33 prosenttia.

Jos työntekijä on samanaikaisesti vähintään 6 kuukautta yhdenjaksoisesti kahdessa tai useammassa jäljempänä 4 momentin 1 tai 3—11 kohdassa tarkoitettuun peruseläkkeeseen oikeuttavassa työ- tai virkasuhteessa taikka yrittäjätoiminnassa, lasketaan yhteensovitusperustetta määrättäessä vastaavat eläkkeen perusteena olevat palkat ja työtulot yhteen. Jos työntekijä on välittömästi ennen eläketapahtumaa saanut aikaisemman eläketapahtuman johdosta peruseläkettä taikka muuta siihen verrattavaa työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa eläkettä tai merimieseläkelain mukaista vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkettä ja on vähintään 3 vuoden ajan ollut samanaikaisesti jäljempänä 4 momentin 1 tai 3—11 kohdassa tarkoitettuun peruseläkkeeseen oikeuttavassa työ- tai virkasuhteessa taikka yrittäjätoiminnassa, lisätään yhteensovitusperustetta määrättäessä tähän työ- tai virkasuhteeseen taikka yrittäjätoimintaan liittyvään eläkkeen perusteena olevaan palkkaan tai työtuloon 10/6 mainitun aikaisemman eläkkeen määrästä.

Sen estämättä, mitä 1 ja 5 momentissa on säädetty, eläkkeitä yhteensovitettaessa ei oteta huomioon tapaturmavakuutuslakiin, liikennevakuutuslakiin tai sotilasvammalakiin perustuvaa sellaista korvausta, jota työntekijä on saanut vähintään 3 vuoden ajan välittömästi ennen eläketapahtumaa, siltä osin kuin korvaus ei ylitä eläketapahtumaa edeltänyttä tasoa vastaavaa korvausta, eikä tällaiseen korvaukseen perustuvaa perhe-eläkettä. Uutena eläketapahtumana ei tällöin pidetä työttömyyseläkkeen muuttumista työkyvyttömyyseläkkeeksi, työkyvyttömyyseläkkeen muuttumista vanhuuseläkkeeksi eikä oikeuden syntymistä perhe-eläkkeen saamiseen eläkkeensaajan jälkeen.

8 a §.

Jos vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeen saajalle myönnetään 8 §:n 1 momentissa tarkoitettu eläke, elinkorko tai jatkuva korvaus, toimitetaan 8 §:n 1 momentin mukainen yhteensovitus uudelleen. Sama koskee 8 §:n 5 momentin mukaista yhteensovitusta, jos perhe-eläkkeen saajalle myönnetään mainitun momentin ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettu eläke tai jatkuva korvaus. Samoin toimitetaan 8 §:n 1 momentin mukainen yhteensovitus uudelleen, kun eläkettä tarkistetaan 5 b tai 7 c §:n

mukaisesti. Niin ikään toimitetaan 8 §:n 5 momentin mukainen yhteensovitus uudelleen, kun edunsaajana oleva lapsi täyttää 16 vuotta tai muu edunsaaja kuin 16 vuotta täyttänyt lapsi lakkaa olemasta edunsaajana, jos eläkkeen määrä siten suurenee. Hakemuksesta toimitetaan 8 §:n mukainen yhteensovitus myös uudelleen, jos siihen vaikuttaneen muun eläkkeen, elinkoron tai jatkuvan korvauksen määrä on olennaisesti muuttunut.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1973.

Työntekijällä on oikeus osaeläkkeeseen myös sellaisen työkyvyttömyyden johdosta, joka on alkanut ennen tämän lain voimaantuloa. Eläkkeen suuruutta tällöin määrättäessä katsotaan työkyvyttömyyden alkaneen tämän lain voimaan tullessa.

Tämän lain 1 §:ssä säädetty markkamäärä vastaa vuodelle 1966 vahvistettua palkka- ja indeksilukua.

Laki

lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 9 päivänä helmikuuta 1962 annetun lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/62) 1 §:n 1 ja 3 momentti, 4 §:n 2 ja 3 momentti ja 5 §, näistä 1 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on 14 päivänä huhtikuuta 1972 annetussa laissa (275/72), 4 §:n 2 momentti sellaisena kuin se on 18 päivänä kesäkuuta 1971 annetussa laissa (501/71) sekä 5 § sellaisena kuin se on muutettuna 16 päivänä joulukuuta 1966, 31 päivänä joulukuuta 1968 ja 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetuilla laeilla (640/66, 794/68 ja 470/69), näin kuuluviksi:

1 §.

Työntekijälle, joka työskentelee metsätyössä, uittotyössä, maatalo- ja puutarhatalouden eri töissä, maa-, vesi- ja talonrakennustyössä, maanparannustyössä, turveteollisuustyössä, satamatyössä tai kotimaanliikenteen aluksessa taikka, sikäli kuin asetuksella säädetään, muulla sellaisella alalla, jolle lyhytaikaiset työsuhteet ovat luonteeltaan sellaisia, on työnantajan kustannettava eläketurva vanhuuden ja työkyvyttömyyden varalta sekä tällaisen työntekijän omaisille perheläketurva tämän lain mukaan. Mikäli tässä laissa ei toisin säädetä, on soveltuvin osin muutoin voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 3 §:n 2—4 momentissa, 4 §:n 1, 3, 5 ja 6 momentissa, 4 a—4 c §:ssä, 5 b §:n 2 ja 3 momentissa, 7 a—10 §:ssä, 12 §:ssä, 13 §:n 3 momentissa, 14 §:ssä, 15 a—18 §:ssä ja 19 a—23 §:ssä on säädetty.

Työntekijällä ei ole oikeutta tämän lain mukaiseen eläkkeeseen työn perusteella, jonka hän on tehnyt 65 vuotta täytettyään.

4 §.

Oikeus saada työkyvyttömyyseläkettä on työntekijällä, jonka työkyvyn voidaan sairauden, vian tai vamman johdosta arvioida, kun otetaan huomioon myös jo kulunut aika, olevan yhdenjaksoisesti ainakin vuoden ajan alentunut vähintään kahdella viidennesosalla. Työkyvyn alentumista arvioitaessa otetaan huomioon työntekijän jäljellä oleva kyky hankkia itselleen ansiotuloja saatavissa olevalla sellaisella työllä, jonka suorittamista voidaan häneltä kohtuudella edellyttää silmällä pitäen hänen koulutustaan, aikaisempaa toimintaansa, ikäänsä ja asumisolosuhteitaan sekä näihin verrattavia muita seikkoja. Työkyvyn vaihdellessa otetaan huomioon vuotuinen ansio. Työkyvyttömyyseläkkeen saajan täyttäessä vanhuuseläkkeen saamiseen oikeuttavan iän muuttuu työkyvyttömyyseläke vanhuuseläkkeeksi.

Työkyvyttömyyseläke myönnetään joko määräjaksiksi tai toistaiseksi sitä kuukautta lähinnä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana oikeus eläkkeen saamiseen on syntynyt, ei kui-

tenkaan takautuvasti pitemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemista seuraavaa kuukautta edeltäneen vuoden ajalta. Työkyvyttömyyseläke lakkautetaan, kun eläkkeensaajan työkyky on siinä määrin palautunut, ettei hän enää täytä eläkkeen saamisen edellytyksiä.

5 §.

Vanhuuseläkkeen vuotuinen määrä on yksi prosentti työntekijäin eläkelain 9 §:n mukaisesti korjattujen ja työntekijän 23 ikävuoden täyttämisen jälkeen ansaitsemien niiden palkkojen yhteismäärästä, joiden perusteella on suoritettu vakuutusmaksu tämän lain mukaan. Jos työntekijä on jonakin kalenterivuotena ansainnut tässä laissa tarkoitetuissa töissä vähemmän kuin 200 markkaa, ei sinä vuotena ansaittua palkkaa kuitenkaan oteta huomioon eläkkeeseen oikeuttavana. Jos työntekijä on syntynyt ennen 1 päivää heinäkuuta 1919, korotetaan eläkettä kertomalla se luvulla, joka saadaan, kun työntekijäin eläkelain 5 a §:n 2 momentissa säädetty prosenttimäärä kerrottuna luvulla 12 jaetaan niiden kuukausien lukumäärällä, jotka sisältyvät aikaan heinäkuun alusta 1962 sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 65 vuotta. Sosiaali- ja terveysministeriö voi antaa tarkempia määräyksiä edellä tarkoitetun korotuksen laskemisesta.

Työkyvyttömyyseläke myönnetään joko täytenä eläkkeenä tai osaeläkkeenä. Täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruus määrätään 1 momentin mukaan ja se myönnetään työntekijälle, jonka työkyvyn on 4 §:n 2 momentin mukaisesti arvioitu olevan ainakin vuoden ajan alentunut vähintään kolmella viidenneksellä. Muussa tapauksessa eläke on puolet edellä tarkoitusta määrästä. Jos työntekijä on syntynyt ennen 1 päivää heinäkuuta 1935, lasketaan 1 momentissa tarkoitettu osaeläkkeen korotus kuitenkin siten, että työntekijäin eläkelain 5 a §:n 2 momentissa säädetyn prosenttimäärän asemesta käytetään prosenttimäärää 38.

Vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeen suuruutta määrättäessä ei oteta huomioon palkkaa, jonka työntekijä on ansainnut saadessaan laissa säädettyä tai julkisen eläkesäännön mukaista työ- tai virkasuhteeseen taikka yrittäjätoimintaan perustuvaa sellaista työkyvyttömyyseläkettä, jonka määrää laskettaessa on otettu huomioon eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva ai-

ka tai sitä vastaava ansio. Työkyvyttömyyseläkkeen suuruutta määrättäessä ei myöskään oteta huomioon työntekijän ansaitsemaa palkkaa sellaisessa työsuhteessa, jonka alkaessa hänellä jo oli työkyvyttömyyden pääasiallisena syynä oleva sairaus, vika tai vamma. Viimeksi mainittu ei kuitenkaan koske palkkaa, joka on ansaittu vähintään vuotta ennen työkyvyttömyyden syntymistä alkaneessa työsuhteessa.

Jos perhe-eläke myönnetään edunjäntäjän jälkeä, joka kuollessaan ei saanut eläkettä, pidetään sovellettaessa 3 momenttia sekä 7 §:n 1 momenttia ja 9 §:n 1 momentin 2 kohtaa sairauden, vian tai vamman alkamispäivänä kuolinpäivää, jollei edunsaaja muuta selvitä.

Työntekijäin eläkelain 8 §:n 1 ja 5 momentin säännöksiä sovellettaessa tämän lain mukainen eläke on rinnastettava työntekijäin eläkelain perusteella saatavaan eläkkeeseen ja tämän lain mukaiseen eläkkeeseen oikeuttava palkka laskettuna aikayksikköä kohden otettava huomioon sanottujen säännösten edellyttämää korkeinta eläkkeen perusteena olevaa palkkaa valittaessa. Ensiksi mainittu palkka on, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, määrättävä siten, että se vastaa keskimäärin maksettavia palkkoja sen työeläkekassan tai 2 §:ssä tarkoitetun muun eläkelaitoksen vakuutettujen piiriin kuuluvissa vastaavissa töissä, jossa työntekijä on ollut vakuutettuna, mikäli ei näytetä, että hänen palkkansa on ollut oleellisesti tästä poikkeava, jolloin todellinen palkka on otettava määräämisperusteeksi.

Jos työntekijälle tai hänen edunsaajalleen myönnetään eläke, joka kokonaan tai osittain perustuu valtion palveluksessa ansaittuun palkkaan, on 2 §:ssä tarkoitetun eläkelaitoksen viipymättä ilmoitettava siitä valtiokonttorille siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1973.

Työntekijällä on oikeus osaeläkkeeseen myös sellaisen työkyvyttömyyden johdosta, joka on alkanut ennen tämän lain voimaantuloa. Eläkkeen suuruutta tällöin määrättäessä katsotaan työkyvyttömyyden ja sen pääasiallisena syynä olevan sairauden, vian tai vamman alkaneen tämän lain voimaan tullessa.

Tämän lain 5 §:n 1 momentissa säädetty markkamäärä vastaa vuodelle 1962 vahvistettua palkkaindeksilukua.

Laki

maatalousyrittäjien eläkelain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkelain (467/69) 6 §:n 3 ja 4 momentti, 19 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 18 päivänä kesäkuuta 1971 annetussa laissa (502/71), ja 22 §:n 5 momentti sekä *lisätään* lain 11 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

6 §.

Tätä lakia sovellettaessa ei oteta huomioon toimintaa sinä aikana, jolta maatalousyrittäjälle suoritetaan laissa säädettyä tai julkisen eläkesäännön mukaista työ- tai virkasuhteeseen taikka yrittäjätoimintaan perustuvaa sellaista työkyvyttömyyseläkettä, jonka suuruutta määrittäessä on otettu huomioon eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio. Myöskään ei oteta huomioon toimintaa eläkeiän saavuttamisen jälkeen.

Jos viljelmän peltoalasta on tehty pellon käytön rajoittamisesta annetussa laissa (216/69) tai sitä vastaavassa Ahvenanmaan maakuntalaisia tarkoitettu pellonvaraussopimus, katsotaan tätä lakia sovellettaessa sopimuksen alainen peltoala normaalilla tavalla viljellyksi ja sopimuksen tehneen maatalousyrittäjän tekevän isännän työtä viljelmällä sopimuskauden ajan.

11 §.

Mitä 2 momentissa on säädetty, sovelletaan myös maatilatalouden työhön osallistuvaan 8 §:n 4 momentissa tarkoitettuun sellaiseen muuhun perheenjäseneseen, jolle ei makseta palkkaa. Tällaisen perheenjäsenen vakuutusmaksu lasketaan yrittäjien eläkelain 9 §:n 1 ja 2 momentissa säädettyjen perusteiden mukaisesti.

19 §.

Jollei tästä laista muuta seuraa, on soveltuvin osin lisäksi vastaavasti voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 3 §:n 3 ja 4 momentissa, 4, 4 b, 4 c ja 5 b §:ssä, 7 a §:n 2 ja 3 momentissa, 7 c—9 a §:ssä, 11 §:n 1 momentissa, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa, 13 ja 14 §:ssä sekä 16—21 a ja 22 §:ssä sekä lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 10 §:n 3 momentissa on säädetty.

22 §.

Sen estämättä, mitä 6 §:n 1 momentissa on säädetty, ennen 1 päivää tammikuuta 1927 syntyneen maatalousyrittäjän vanhuuseläkkeen ja täyden työkyvyttömyyseläkkeen määrä on, jos eläkkeeseen oikeuttavaksi on luettava aika lain voimaantulosta siihen saakka, kunnes maatalousyrittäjä täyttää 65 vuotta, 22 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta työtulosta. Osaeläkkeenä myönnettävää työkyvyttömyyseläkettä laskettaessa on edellä sanottua kuitenkin sovellettava siten, että syntymävuosirajan 1927 asemesta käytetään rajana vuotta 1943 ja prosenttiluvun 22 asemesta prosenttilukua 38. Jollei eläkkeeseen oikeuttavaksi ole luettava koko edellä mainittua aikaa, eläkkeen määrä on sama suhteellinen osa sanotusta eläkkeestä kuin eläkkeeseen oikeuttavien kuukausien luku on koko edellä mainittuun aikaan sisältyvien kuukausien luvusta. Mitä tässä momentissa on säädetty, koskee myös henkilöä, jolle on myönnetty 11 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettu vapaaehtoinen vakuutus.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1973.

Maatalousyrittäjällä on oikeus osaeläkkeeseen myös sellaisen työkyvyttömyyden johdosta, joka on alkanut ennen tämän lain voimaantuloa. Eläkkeen suuruutta tällöin määrittäessä katsotaan työkyvyttömyyden alkaneen tämän lain voimaan tullessa.

Maatalousyrittäjien eläkelain 6 §:n 3 momenttia sovelletaan alkuperäisessä muodossaan tämän lain voimaan tullessa maatalousyrittäjänä toimivaan henkilöön, joka saa ennen tämän lain voimaantuloa myönnettyä lain tai julkisen eläkesäännön mukaista työkyvyttömyyseläkettä.

Sen estämättä, mitä maatalousyrittäjien eläkelain 11 §:n 2 momentissa on säädetty, voidaan 11 §:n 3 momentissa tarkoitettu vakuutus, jos sitä haetaan vuoden 1973 aikana, myöntää takautuvasti sanotun vuoden alusta lukien.

Laki

yrittäjien eläkelain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun yrittäjien eläkelain (468/69) 1 §:n 3 momentin 2 kohta, 5 §:n 3 momentti, 17 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 18 päivänä kesäkuuta 1971 annetussa laissa (503/71), sekä 19 §:n 5 momentti näin kuuluviksi:

1 §.

Tämä laki ei kuitenkaan koske

2) yrittäjää, jonka työtulo kuukautta kohden tämän lain alaisesta ansiotyöstä on arvioitava keskimäärin pienemmäksi kuin työntekijäin eläkelain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa edellytetty määrä kaksinkertaisena; eikä

5 §.

Tätä lakia sovellettaessa ei oteta huomioon toimintaa sinä aikana, jolta yrittäjälle suoritetaan laissa säädettyä tai julkisen eläkesäännön mukaista työ- tai virkasuhteeseen taikka yrittäjätoimintaan perustuvaa sellaista työkyvyttömyyseläkettä, jonka suuruutta määrättäessä on otettu huomioon eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio. Myöskään ei oteta huomioon toimintaa eläkeiän saavuttamisen jälkeen.

17 §.

Jollei tästä laista muuta seuraa, on soveltuvin osin lisäksi vastaavasti voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 3 §:n 1, 3 ja 4 momentissa, 4, 4 b, 4 c ja 5 b §:ssä, 7 a §:n 2 ja 3 momentissa, 7 c—10 §:ssä, 11 §:n 1 momentissa, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa ja 4 momentissa, 13 ja 14 §:ssä sekä 16—21 a ja 22 §:ssä on säädetty.

19 §.

Sen estämättä, mitä 5 §:n 1 momentissa on säädetty, ennen 1 päivää tammikuuta 1927 syntyneen yrittäjän vanhuuseläkkeen ja täyden työkyvyttömyyseläkkeen määrä on, jos eläkkeeseen oikeuttavaksi on luettava aika lain voimaantu-

lostaa siihen saakka, kunnes yrittäjä täyttää 65 vuotta, 22 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta vuotuisesta työtulosta työtulon 20 000 markan määrään saakka ja sen ylittävältä osalta 1/12 prosenttia jokaista täyttä eläkkeeseen oikeuttavaa kuukautta kohden. Sanottuun rajamäärään sovelletaan tämän lain 13 §:n säännöksiä. Osaeläkkeenä myönnettävää työkyvyttömyyseläkettä laskettaessa on edellä sanottua kuitenkin sovellettava siten, että syntymävuosirajan 1927 asemesta käytetään rajana vuotta 1943 ja prosenttiluvun 22 asemesta prosenttilukua 38. Jollei eläkkeeseen oikeuttavaksi ole luettava koko aikaa lain voimaantulosta 65 vuoden iän täyttämiseen, eläkkeen määrä on sama suhteellinen osa edellä tarkoitettua määrästä kuin eläkkeeseen oikeuttavien kuukausien luku on koko mainittuun aikaan sisältyvien täysien kuukausien luvusta. Mitä tässä momentissa on säädetty, koskee myös henkilöä, jolle on myönnetty 11 §:n 2 momentissa tarkoitettu vapaaehtoinen vaakuutus.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1973.

Yrittäjällä on oikeus osaeläkkeeseen myös sellaisen työkyvyttömyyden johdosta, joka on alkanut ennen tämän lain voimaantuloa. Eläkkeen suuruutta tällöin määrättäessä katsotaan työkyvyttömyyden alkaneen tämän lain voimaan tullessa.

Yrittäjien eläkelain 5 §:n 3 momenttia sovelletaan alkuperäisessä muodossaan tämän lain voimaan tullessa yrittäjänä toimivaan henkilöön, joka saa ennen tämän lain voimaantuloa myönnettyä lain tai julkisen eläkesäännön mukaista työkyvyttömyyseläkettä.

Tämän lain 19 §:ssä säädetty markkamäärä vastaa vuodelle 1970 vahvistettua palkkaindeksilukua.

Laki

invalidirahain 3 ja 4 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* 14 päivänä kesäkuuta 1951 annetun invalidirahain (374/51) 3 §:n 2 momentin 4 kohta ja 4 §:n 3 momentti sekä *lisätään* 3 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

3 §.

Invalidirahaa ei myöskään myönnetä invalidille,

4) joka saa hänelle 4 §:n 1 momentin nojalla myönnettävän invalidirahan suuruista tai sitä suurempaa eläkettä, elinkorkoa tai korvausta; taikka

Edellä 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettuna eläkkeenä, elinkorkona tai korvauksena ei kuitenkaan pidetä perhe-eläkettä eikä huoltoeläkettä.

4 §.

Milloin invalidi saa 3 §:n 2 momentin

4 kohdassa tarkoitettua eläkettä, elinkorkoa tai korvausta, otetaan se vähennyksenä huomioon invalidirahan suuruutta määrättäessä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1973.

Jos vamma on sattunut ennen 1 päivää tammikuuta 1973, myönnetään sen johdosta invalidiraha aikaisemmin voimassa olleiden säännösten mukaisesti, kuitenkin siten, että sanotun ajankohdan jälkeen sattuneen eläke- tai vakuutustapahtuman johdosta suoritettava etuus otetaan vähennyksenä huomioon.

Helsingissä 6 päivänä lokakuuta 1972.

Tasavallan Presidentti

Sosiaali- ja terveysministeri